

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՎԵՐ

Կառավարութեան Արքայի կամաց հաւատորմի
Հրամանատարը Յրինդեզից Հրաւերփած է
Հոօմնոր Հրահանդել ստանալու Համար
Առում են, որ Նաւատորմը Վենետիկ գնա-
լու տեղ կուղեսրփի Տունիս։ Մինիստը Ման-
չինի շափաղանց անբաւական է Փրանսիա-
կան կառավարութեան պատասխանից, որով
նրան առաջարկվում է դիմել Տունիսի քէյին
և Նրանից պահանջել վարձատրութիւն
Աֆակսի մէջ վնասփած իտալացիների Հա-
մար։ Կառավարութեան պատահած անգլերի Հա-
մար պատասխանատու է Համարում միայն
Փրանսիական կառավարութեանը։

Նորերումն Վատիկանի մէջ պապի նա-
խադահութեամբ Հաւաքվեցաւ կօնսիստո-
րիան, որի նիստը տեսց ամբողջ երեք ժամ:
Պապը լստիներէն լեզուով մի երկար ճառ
արտասանեց և յետոյ Հաստատեց Հայ կո-
թօլիկների պատրիարք եպիսկոպոս Ազա-
րեանին և Բօսնիայի և Հերցեղովինոյի ե-
պիսկոպոսներին: Պապի ճառի մի մասը
նուիրված էր Ազարեան եպիսկոպոսի Ճա-
ռապութիւններին և Բօսնիայի և Հերցեղո-
վինոյի մէջ կաթօլիկութիւնը տարածելուն:
Առում էն, որ պապը յիշեց այն անցքերը
որոնք պատահեցան Հանգուցեալ պապ/
մարմնի տեղափոխութեան ժամանակ: Պա-
պական կառավարութիւնը մի շրջաբերա-
կան էր ուղարկել սպանիական կառավարու-
թեանը այն անկարգութիւնների վերաբե-
րութեամբ, որոնք պատահեցան Պիոս IX
մարմնի տեղափոխութեան ժամանակ: Սպա-
նիան իրեւ կաթօլիկական պետութիւն իր
պատասխանի մէջ ցաւակցութիւն է յայտ-
նում պատահած անկարգութիւնների ա-
ռիթով և յայտնում է, որ իր միջազգային
պարտականութիւնները նրան թոյլ չեն տա-
լիս միջամտել Կոտակիայի զործերին:

ՑՐԱՆՈՒԱ

Ոչ մի տեղ այնքան շատ չե՞ն զրում Ֆրան-
այի մասին, որքան իտալական լրագիրնե-
ւ մէջ։ Գրում են ոչ թէ միայն Ֆրանսիայի
լժոմեռն զժուարութիւնների մասին Տու-
նի և Ալժիրիայի մէջ, այլ և այն ապա-
այի մասին, որ նո պարաստում է, իր
ամուր իր արտաքին անխօչեմ քաղաքա-
սնութեամբ։ Մինչեւ անգամ Ֆրանսիայի
երթին զործերի գրութիւնը իտալական
ազիրներին չափազանց անմիջիթար է ե-
կում։

Ֆրանիային „սպառնացող վտանգները“
հւեծ են գարձել իտալական միջեւ անգամ
յնպիսի լրադիրների Համար, որոնք միշտ
օրանսիական քաղաքական կազմակերպու-
թիւնը օրինակելի են Համարել։ Նորերումն
յնպիսի բովանդակութեան մի յօդուած

ողեցի խալական մի լրագիր, որ միշտ Ֆրան-

լրպութիւն և նշանաւոր պատերազմական ժեր ունի: Այդ պատճառով Փրանսիական անբարեկան կառավարութիւնը, ըստ ուսկանանուլով ահազին ծախսերով զօրերի համար, վաղոց դաշնակիցներ է փընտում: Այդ նպատակին հասնելու համար իրլինի կօնզրեսի ժամանակ Ֆրանսիան ուղարկի կողմն էր բռնում թոյլերի գեմ, ոկ շահրապետական լրազիրները ընդդեմ ին անզլիական ազգամիտների և պաշտանում էին պաշպանողականներին: Այս իսով Ֆրանսիայի թէ արտաքին և թէ երքին քաղաքականութիւնը հակասող է: Օրբերով զբաղված և պատերազմը վերջական նպատակ ընտրած քաղաքականութիւնը անբառականութիւն սերմանեց հանտպետականների և արմատականների մէջ մեծ ոյժ տուեց սօցիալական կուսակցութեանը:

և ցանկանում է նրա բարօրութիւնը: Այս գրին անհանգստացնում է ոչ թէ միայն Ֆրանսիայի գժբաղդութիւնը, այլ և այն հետեւնքները, որոնց կը հասնի ազատամիտ Եւրոպան, երբ քաղաքական ազատութեան և արդարութեան դադափարները Ճնշված կը լինեն Ֆրանսիայի մէջ:

ԹԻՒՐԳԻԱ

—

Սուլթանը մասնաւոր տեսութիւն ունեցաւ Փրանսիական հաւատարմատար կոմս Մօնտոլօնի հետ: Տեսութիւնը մի ժամկից աւելի տեղեց և բարեկամական բնաւորութիւն ուներ: Սուլթանը ցանկութիւն յայտնեց առաջանել զան իւ մէջ:

Հանրապետութիւնը չէ կարող սպառել բարեկամությունը՝ շատ բարեկա-

թաղրութեան դէմ, իբր թէ, թիւքաց
զօրքերի Տրիպոլիս ուղարկելը Ֆրանսիայի
դէմ թշնամական նպատակներ ունի: Այդ
նահանգը բաւականաշափ զօրքեր ուղարկե-
լով հանգստութիւնը պահպանելու և օ-
տարազգիներին պաշտպանելու համար, Բ.

ադառնայ պատերազմական դաշտից Եր սյրենիքը՝ Ֆրանսիան ի հարկէ կարող է զարկել Ավրիեա հարիւր իամ երկու հա-իւր հազար զօրք. Ճնշել Ալժիրիայի ապս-տամբութիւնը, շնազանդեցնել Տունիօի համբականերին և նուածել Տրիպոլիս և Համականեցնել Անգլիան և Տունիօի գործութիւնները, մի և նոյն ժամանակ Տրիպոլիսի նահանգապետին հրաման է ուղարկել, որ նա ընդգիմազրի ամեն տեսակ փորձերին հարկան երկիրների մեջ հանգստութիւնը խանգարելու համար։ Սութանը աւելաց-րեց, որ այլ ևս Տրիպոլիս զօրքեր չեն ունեցուին։ Բայց չէնու առ ժամանակի նորա

զարկվում և ցաւակցութիւն յայտնեց, որ
չը կարողացաւ տեսնի ֆրանսիական
դեսպանի հետ նրա զնալու ժամանակ:
Այդ տեսակցութեան վերջը սուլթանը
սորից ցանկութիւն յայտնեց շարունակել
բարեկամական յարաբերութիւններ ֆրան-
սիական հետ, ու օհի սուլթան ամեն

նշութեա փորձել է, ինքը Յօրանսիան, ուրեմն
շեշտ է երեակայել, թէ ինչ կը պատահի
ըրանսիայի հետ չէնց որ նա սռաջին ան-
սմ կը յաղթիի: Այդ ժամանակ ներքին
պատամբութիւնը անչըստեշտ կը դառ-
այ: Ոօցիալական կուսակցութիւնը զլուխ

Խամապետական գործիչների համար։
Ֆրանսիայի դրութիւնը այդպիսի մասյլ
ոյներով նկարագրում է իտալական գեմօ-
րաների լրագիրը, որ չափազանց համա-
րում է ֆրանսիական հանրապետութեանը

олько помазать. Ահա այն զիտաւոր կէտերը,
բռնց վրա ևս կը ցանկանայի դարձնել սիրելի
նթերցողի ուշադրութիւնը այդ հարցի մասին,
չկդի թողնելով մի քանի պարագաներ, որոնք
և ելի հակառակ են Գիւլօրիէի օրդանին, քան
է յօդուան Ապա ուրեմն ոչինչ չանենք, Աւրօ-
ւայում մեր հայելական օրդան չունենանք, կը
արցնէ ինձ տարեկուսած ընթերցողը, ևս այդ

ոսեցի, ընդհակառակը, իո՞ պարօվագով, ոչ թէ
էկ, այլ մի քանիսը պէտք է ունենալ և ոչ թէ
փայն Փարիզում, այլ և Լօնդրայում. Յերլինում
Պետերբուրգում, բայց թէ Բնչպէս, ես դրա
ասին կը խօսեմ մի ուրիշ անգամ, եթէ Տէրը
ոջողեց, իսկ այժմ վոքր ինչ խօսենք Փարի-
զի շայեաղեան—Ուսումնասիրաց ընկերութեան
ասին:

Այս, այդ ընկերութեան մասին բաւական օսված է, բաւական գրված է, բայց աւաղ, եր հասարակութիւնից շատերը չը հասկացան ու նշանակութիւնը, որովհետեւ եթէ հասկանան ապա ուրեմն և կը համակրէին, մինչդեռ նշեալ այժմ համակրութիւն գրեթէ չը կայ, կամ եւ է ասել, շատ քիչ է. ոմանք և բոլորովին ու ու հասկացան դրա նպատակը, ահա մի օրինակ.

մ Փարիզ եղած օրերս մի օր դալիս է ինձ մօտ
յդ ընկերութեան առենապետը և տխուր դէմ-
ով մի նամակ է տալիս ինձ կարդալու, նամա-
կ Այօսկիվայէն էր և այս բովանդակութիւնն
անէր. «Թէպէտ և Այօսկիվայի հայ հասարակու-
թիւնը ըուլոր օրտով համակրում է ձեր ընկերու-
թեանը, բայց ափսոս, որ չեւ կարող նրան մի
հւթական օդնութիւն հասցնել, վասն զի այս-
եղ ևս կան չքաւոր հայազգի ուսանողներ, ո-
չնց օպնելը տեղւոյս հայ հասարակութեան
արտօն է, ապա ուրեմն ձեր չքաւորներին նա

զնել չէ կարող...» (Նամակին հետ ուղարկված նելով այդ ընկերութիւնը՝ քաջ զիտէինք, որ մեր սեպհական ոյժերը չառ տկար են նպատա-

Այս վերջին խօսքերը կարդալուս ժամանակը կին հասնելու համար, և չենք հասնի նրան, եթէ ազգը մեզ չը կառկառէ իր օգնութեան հըզօր ձեռքը, որովհետեւ ինքն ըստ ինքեան մենք ուրիշ ոչինչ չենք, եթէ ոչ միայն խեղճ ուսանողների համար, որտեղ դրանք լսեցին կամ նողներ. մենք համոզված ենք, որ մեր յոյսերը ունայն չեն ելլէր, որովհետեւ եթէ ոչ ամբողջ

ու մեր կանոնագիրը ապված ու ամեն տեղ ու-
արկված է, կարդան և հասկանան զրուածը
ու բնկերութիւնը հիմնուած է ոչ թէ տեղւոյս
օսաւոր ուսանողներին օդնելու, այլ այն նպա-
ակաւ, որ նա կարտզանայ Հայաստանի խոր-
ագը, զոնէ նրա մտածող մասը, նրա ինտելի-
գինցիան կը համակրէ մեզ և կօգնէ. չէ որ օրից
օր մեր բարձր ուսում առնողների թիւը շատա-
նում է և նրանք գիտեն թէ լուսաւորութեան և
մտաւորական զարգացման բարձր և օգտակա-
նակութիւնը և թէ դրանց անհրաժեշտու-

թիւնը մեր ազգի համար. Ահա ինչ է մեր նպա-
տակը և ինչ են մեր յոյսերը, բայց ինչպէս այդ,
նոյնապէս դրա նման նամակներից երեսում է,
դժբախտաբար, որ մեր ազգայինք մեղ չեն հաս-
կացել. Ինչ անհնք, մեզ համար անհնարին է
եւելք եւելք ուսումնական առջեւ և ամենահ-

սրպի սրպիր, քաղաքի քաղաքը շրջու ո ասսուս
կենդանի խօսքով հասկացնել մեր դիտաւորու-
թիւնը, մեր լրագիրներն ալ լութեան կնիքը
գրել են իրանց բերանին և ոչ մի խօսք չասե-
ցին մեր ընկերութեան վերաբերութեամբ, միայն
«Ծակը» խօսեց, նրա ձայնն էլ առ այժմ շատ

^{*)} Այսերքս մի նամակ ստացայ Փարիզից իմ
արեկամէս, որ հետեւելը կը գրէ. «տաճկաց
ոնած ընթացքը հայոց մասին օր աւուր կը
ասթարանայ, և ինչպէս քերանացի յայտնած
մ անշուշտ ձեղ, այժմ ևս սկսած է Արտօնեալ
սկերութեան վարժարանաց և վերժապետաց

ուս բռնական միջոցներ ի գործ աժել: Տեսէք,
ոչափ արդարացի էին իմ կասկածներս, և որ-
պի իրաւունք ունէի, երբ կտսէի, թէ այսու-
նուն մենք, այսինքն հայերս, պէտք է մեր ըն-
երութիւնները տաճկական հարսաահարութենէ
ազատ պահելու համար, նրանց կենտրոնը եւրօ-
պական ազատ քաղաքներու մէջ հիմնել, և ահա
պարագաներն իրաւունք կը տան ինձ այսօր, և
իմ հեռատեսութիւնս կապահովեն:»